

hírek · közlemények

SZERZŐDÉS

az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ,
valamint a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára
közötti együttműködésre

A két intézmény - egymás érdekeit kölcsönösen tiszteletben tartva - megállapodik abban, hogy az előkészítő megbeszéléseken kialakított s alább felsorolt feladatok megoldásában önkéntesen részt vesz és a megállapodásból reá háruló kötelezettségeket teljesíti.

Az együttműködés a következő területekre terjed ki:

1. Állománygyarapítás

- 1.1 Meg kell oldani a két könyvtár gyűjtőkörének elhatárolását. Polytatni kell az ennek érdekében korábban elkezdett tárgyalásokat, a munkát össze kell hangolni az országos gyűjtőköri kódex munkálataival és az elhatárolást jól körülírt határozatokban kell rögzíteni.
- 1.2 Kölcsönösen fel kell tárni az előszerzeményezés forrásait. Feltérásuk esetleg lehetőséget nyit arra, hogy a cimanyag gyűjtése során a források használatában is érvényesítsük a koordinálás elvét.
- 1.3 A devizás könyvek megrendelésének időpontjait az 1965. évtől kezdve közösen kell megállapítani azzal a céllal, hogy a megrendelni kívánt művek egyeztetését kellőképp ütemezve végezhessük.
- 1.4 Közös vállalkozásként állományelemzési munkát kell végezni mindkét könyvtár számára a fontosabb témakörök irodalmi ellátottságának megállapítása céljából. Az első megvizsgálendő tárgykör: az automatizálás.
- 1.5 A minél teljesebb információs bázis kialakítása érdekében a szerződés aláírói egyeztetik folyóiratrendeléseiket, főként az újonnan megjelenő folyóiratok tekintetében.

Felelősök

OMKDK: Benedek Jenő

BMEKK: 1.1-1.4 dr. Balázs János

1.5 dr. Kósa Győző

2. Feldolgozás és állományvédelem

- 2.1 A BMEKK elkészült katalogizálási házi szabványát adja át az OMKDK könyvosztályának, s ezt a két könyvtár katalogizáló munkatársai vitassák meg. Ezután vessék össze a két könyvtár katalogizálási gyakorlatát mindazokban a további kérdésekben, amelyeket az Mfz 3424 nem szabályoz, vagy amelyekre nézve alternatív megoldásokat engedélyez.
- 2.2 Az Egyetemes Tizedes Osztályozás alkalmazása során a szakoszó munkában érvényre kell juttatni a vonatkozó új, nemzetközi határozmányokat /Extensions and corrections to the UDC, DK-Mitteilungen/, s ezeket a lehetőségekhez képest egységesen kell alkalmazni.
- 2.3 A két könyvtár dolgozói kicserélik azokat a tapasztalataikat, amelyeket a Hollerith- vagy IBM-lyukkártyagépek katalogizálására való felhasználása terén szereztek.
- 2.4 A két könyvtár munkatársai közös álláspontot dolgoznak ki a folyóiratok kollacionálási és kötésproblémáira vonatkozólag, kiterjeszkedve a hirdetések bekötésének vitatott kérdéseire is. Szükség esetén megegyezést készítenek elő arra nézve, hogy mely folyóiratok köttetésénél kerülhet sor a hirdetések megtartására, és hogyan osztozik a két könyvtár ezen a feladaton.

Felelősök

OMKDK: Benedek Jenő

BMEKK: 2.1-2.3 Cserhalmi Gyula

2.4 dr.Kósa Győző

3. Olvasószolgálat és propaganda

- 3.1 Mindkét fél kötelezi magát arra, hogy egymás könyvtárközi kölcsönzésre vonatkozó kéréseit soronkívül intézi el.
- 3.2 Biztosítani kell a két könyvtár szolgáltatásainak kölcsönös ismertetését és propagálását.
- 3.3 Össze kell hangolni a két könyvtár kiállítási tervét. Ehhez szükséges a nagyobb méretű kiállítások éves tervének egyeztetése, továbbá a kisebb, alkalmi kiállítások tervének esetenkénti közlése.

Felelősök

OMKDK: 3.1-3.2 Benedek Jenő

3.3 Pap János

BMEKK: Kéki Béla

4. Tájékoztatás és dokumentáció

- 4.1 A BMEKK új feladatként végzi a műszaki felsőoktatás szervezési, tartalmi és didaktikai kérdéseinek dokumentálását. Az OMKDK ezt a munkát részben módszerbeli és szervezési tapasztalatainak átadásával, részben a témafigyelő-szolgálatával közvetlenül is támogatja.

- 4.2 Mindkét fél kötelezi magát arra, hogy 1965-től kezdve az írásban elkészített, műszaki tárgy bibliográfiák 1-1 másolatát kölcsönösen megküldi egymásnak.
- 4.3 A két könyvtár kölcsönösen 2-2 példányban megküldi egymásnak kiadványait. /Egy példányt az intézmény, egyet pedig az illetékes osztály vezetője címére./ A kiadványcsere-kötelezettség nem vonatkozik a könyvkereskedelmi forgalomba kerülő művekre.
- 4.4 A két szerződő fél az évi tervek elkészítését megelőzően kölcsönösen tájékoztatja egymást a tervezett kiadványokról.
- 4.5 Bővíteni kell az egymás kiadványaiban való közreműködés eddigi gyakorlatát.
- 4.6 A BMEKK elsőrendű feladatának tekinti az egyetem keretében megalakult Audio-vizuális Technikai Központ könyvtári támogatását, s ennek érdekében szoros együttműködést kell kialakítania az OMKDK keretében működő Műszaki és Alaptudományi Film Tájékoztató Központtal.
- 4.7 Az OMKDK vállalja, hogy a BMEKK által évenként kétszer kiadott "Műszaki Egyetemi Könyvtáros" és a "Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató" című kiadványsorozatok borítólappjait sokszorosító üzemében elkészíti. /A boríték nyomásához szükséges kartonanyagról a BMEKK gondoskodik./

Felélősök

- OMKDK: 4.1-4.5 dr. Polzovics Iván
4.6 dr. Balázs Sándor
4.7 Ostyádal Lajos
BMEKK: 4.1, 4.7 Károlyi Zsigmond
4.2-4.6 Steiner József

5. Hálózati és módszertani munka

- 5.1 Rendszeres tapasztalatcserét kell kiépíteni - legalább félévenként - a két könyvtár módszertani munkát végző dolgozói között. Kölcsönösen betekintést kell engedni az illetékes munkatársaknak a hálózati adminisztrációba, adatgyűjtésbe stb.
- 5.2 A szakmai képzést szolgáló előadásokra, bemutatókra, tanulmányutakra, a hálózat könyvtárosainak munkaértekezleteire kölcsönösen meghívják egymás dolgozóit és előadócserével is támogatják egymás szakmai továbbképző munkáját.
- 5.3 A hálózat számára kiadott központi intézkedésekről kölcsönösen tájékoztatják egymást a vonatkozó körlevelek, kiadványok stb. megküldése útján.
- 5.4 Mindkét fél számára kötelező, hogy a bevezetett módszertani és technikai újításokról tájékoztassák egymást.
- 5.5 A selmeczi eredetű műszaki műemlék könyvtár feldolgozási munkáinak befejezése után - előreláthatólag 1965 második felétől - a

BMEKK újabb vállalja adómalezer-tírának felhasználásával a vállalati és intézeti műszaki könyvtárak számára katalóguscédulák készítését.

- 5.6 A BMEKK kötelezi magát arra, hogy a "Tudományos és Műszaki Tájékoztatás" című dokumentációs folyóiratot rendszeresen előfizeti hálózatának budapesti tanszékei részére.
- 5.7 Az OMKDK, mint tankönyvtár - középfokú oktatása keretében - vállalja a műszaki felsőoktatási hálózat erre jelentkező dolgozóinak képzését.

Operatív összekötő:
OMKDK: Benedek Jenő
BMEKK: dr. Móra László

Felelősök:
OMKDK: dr. Balázsándor
BMEKK: dr. Móra László

A kijelölt felelősök a szükséghez mérten - de legalább évente egyszer - kötelesek megtárgyalni a szerződés teljesítését és a felmerült problémákat. Megbeszéléseik eredményeit jegyzőkönyvben rögzítik és eljuttatják a szerződés végrehajtásáért felelős intézetvezetőkhez.

A fenti szerződés az aláírás napján lép életbe, megújításáról évenként gondoskodni kell.

Budapest, 1964. szeptember 16.

Az OMKDK részéről:
Jaka István s.k.
mb.főigazgató

A BMEKK részéről:
dr. Réberger Károly s.k.
könyvtárigazgató

o o

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára évenként kétszer megjelenő módszertani folyóirat közreadását határozta el, hogy a hálózatába tartozó könyvtárak munkáját segítse. A tanszéki könyvtárak kezeléséhez és fejlesztéséhez szükséges könyvtártechnikai ismereteket eddig körlevelek formájában publikálta, a tapasztalatok szerint azonban ezeket az egy-rét lapos álló módszertani közleményeket a legtöbb tanszéken irattári anyagként kezelték, s a későbbiek során nehéz volt ezekhez hozzájutni.

A Műszaki Egyetem Könyvtáros c. új kiadvány tematikáját a könyvtárosi teendőket ellátó tanszéki oktatóktól könyvtári problémáikról kapott tájékoztatás, többféle vélemény és a Központi Könyvtár munkatársainak tapasztalata alapján állították össze. Minden évfolyam egy közelmúltban megjelent 1. szám is - egy, az évekforduló előterében álló könyvtári kérdést behatóan elemző hosszabb tanulmányt és több, viszonylag rövidebb, gyakorlati ismereteket nyújtó cikket tartalmaz. A lap hiranynya, valamint a könyvtári szakajtóknak a tanszékeket is érdeklő cikkeiről szóló beszámoló a jobb tájékozódást szolgálja.

0000000

Október 17-én nyitották meg ünnepélyes keretek között a Technika Háza kupolatermében a MŰSZAKI KÖNYVNAPOK 1964. évi kiállítását. Az ünnepi könyvnapok érdekessége, hogy erre az alkalomra került ki a nyomdából az "Ipari Szakkönyvtár" 100. kötete. Az üzemek, vállalatok a könyvnapra ünnepségeket október 19. és november 5. között tartottak.

o°o

A Budapest. VI. Népköztársaság utja 16.sz. alatti "Könyvtárosok boltja" helyén - átalakítás után - megnyílt a Könyvtárellátó műszaki és tudományos kiadványokat árusító szakkönyvesboltja. A bolt elsősorban a szakkönyvtárak könyvszükségletét hivatott kielégíteni, de nagyobb közművelődési könyvtárak szakkönyvrendeléseinek is eleget tesz.

Ennek megfelelően széleskörű választékkal rendelkezik a Magyarországon és a baráti országokban magyar, orosz és német nyelven megjelent alap-, közép- és felsőfokú műszaki szakirodalomból, tudományos és ismeretterjesztő kiadványokból. A boltban megrendelhetők - minisztériumi kontingens terhére - a nyugati államokban megjelent tudományos- és műszaki szakkönyvek.

A szükséges szakkönyvek gyorsabb beszerzését megkönnyíti a bolt szabadpolcos "önkiválasztó" rendszere. Ezt a munkát segíti havonta megjelenő "Új szakkönyvek" című tájékoztatója is, melyet kívánságra díjtalanul megküld a jelentkező könyvtáraknak. A bolt írásos megrendelésekre is készségesen szállít a készletében lévő könyvekből.

1965. januárjától - a szakkönyvtári igények kielégítésének szervezettebbé tételére - lehetőség nyílik a gyűjtőkörökbe tartozó és beszerezni kívánt könyvek szerződés-szerű automatikus megküldésére, a kiadványok katalóguscéduláinak egyidejű biztosítása mellett.

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat Könyvtárellátó Osztálya kéri a műszaki könyvtárak vezetőit és munkatársait, hogy keressék fel a boltot és javaslataikkal, elgondolásaikkal legyenek segítségükre.

ooo^oooo

A Deutsche Gesellschaft für Dokumentation 16. évi konferenciáját 1964 október 4-8 között tartotta Bad Dürkheimben. Az előadásorozatok fő témája a dokumentációnak a fogyasztóhoz történő eljuttatása volt. A konferencián JÁNSZKY Lajos, az OMFB munkatársa is előadást tartott a magyarországi tájékoztatásügy szervezetéről.

o°o

A FID 30. konferenciáját 1964 szeptember 21-26 között Scheveningenben /Hollandia/ tartotta. A konferencia során ülést tartott többek között a Központi Osztályozó Bizottság /CCC/, a Dokumentalisták Képzésével foglalkozó Szakbizottság /TD/, a Műszaki Információs Szakbizottság /TI/. A közgyűlésen FOMIN professzort, a VINITI igazgatóhelyettesét alelnökké választották MIHAJLOV professzor helyére. A konferencia részletes ismertetésére visszatérünk.

ooo^oooo

kitűnő	6	16
jeles	10	"
jó	12	"
megfelelő	5	"
	<u>33</u>	16

42

A Cinémathèque Scientifique Internationale 1964 áprilisi bulletinje beszámol az ISFA /International Scientific Film Association/ XVI. varsói konferenciáján hozott határozatról, melynek értelmében a jövőben az ISFA nemzeti tagjai a Tudományos és Műszaki Film Dokumentációs Központ és az International Scientific Film Library szorosan együtt fognak működni.

o°o

DUZS János: "A film a műszaki és természettudományi felsőfoku oktatásban" címmel megjelent az OMKDK "Audio-vizuális technikai és módszertani közlemények" c. sorozatának 1.száma. A kötet a f.év áprilisában megrendezett III. Budapesti Nemzetközi Műszaki-Tudományos Filmfesztivál alkalmából az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságával együtt szervezett hasonló című kollokvium anyagát foglalja össze és széles körű áttekintést nyújt az egyes országokban kialakult helyzetről és eredményekről. Ezzel mind a műszaki és alaptudományi oktatással, mind pedig a műszaki és alaptudományi filmezéssel foglalkozók részére hasznos segítséget nyújt.

ooo⁰ooo

A hamburgi Die Welt 1964 január 17-i száma írja: A Farbenfabriken Bayer /Bayer Festék művek/ - fennállásának 100 éves évfordulójára - a tudomány és a kutatás elősegítésére több mint 90 000 tétel, összesen 3 millió méter mikrofilmet ajándékozott 25 nyugat-német főiskolának. A mikrofilm-könyvtár a Bayer Művek Kékulé könyvtárának legértékesebb anyagáról készült felvétel. E könyvtár, amelyet 1897-ben August Kékulé egyetemi tanár hagyatékának megvásárlása óta Kékulé könyvtárnak hívnak, jelenlegi 240 000 kötetes állományával, 50 000 disszertációjával és 4000 bel- és külföldi folyóiratával egyike a világ legjelentősebb szakkönyvtárainak. A könyvtár legfontosabb tudományos folyóiratait és kémiai szabadalmi leírásait hét év munkájával mikrofilmre vették, köztük sok olyan ritkaságot, amelyből teljes sorozat a világ alig néhány könyvtárában áll rendelkezésre. Kerekben 9 millió oldalt vettek mikrofilmre. Míg az eredeti kötetek kb. 400 folyómétert foglaltak el, a mikrofilmtetekercsek elférnek 5, egyenként 65 cm széles fémállványon. A mikrofilm-könyvtár 3650,30 m-es filmtetekercsből áll, amelyet a filmek sokszorosítása után most 25 főiskolának bocsátottak rendelkezésére.

/Börsenblatt, Frankfurt. 1964. 23.sz. 536.p./

o°o

Egy újszerű mikrofilm leolvasó-másoló kísérleti berendezést szerkesztettek a Documentation Inc. Bethesda amerikai szervezet közreműködésével. A leolvasó-másoló készülék hordozható és sorozatgyártása esetén ára legfeljebb 200 dollár lesz. Előnye, hogy a mikrofil-

mekről tetezés szerinti nagyságu másolatok készíthetők.
/Scientific Information Notes, 6.k. 7.sz. 1964. 11.p./

ooo⁰ooo

A GPNTB /Goszudarstvennaja Publicsnaja Naucno-Tehnicoszskaja Biblioteka SzSzsZR = a Szovjetunió állami nyilvános tudományos-műszaki könyvtára/ olvasótermében kipróbálták a Szovjetunió új TECHNOKOPIN fénymásoló készülékét, melyen az olvasó fekete-fehér rajzokat, táblázatokat, idézeteket stb. olvasás közben azonnal kímásolhat magának. A készüléket átlag 20 olvasó vette naponta igénybe. A Szovjetunióban a nasomló jellegű magyar DOKUFO készülék már szintén használatban van.

/Tehnicoszskie Biblioteki SzSzsZR, 1963.7.sz./

o°o

Egy amerikai könyvtári bizottság megállapította, hogy egy másolatok készítése - bármilyen eljárást is alkalmazzanak - csak a könyvtár hagyományos funkciójának közvetlen és természetes kibovítesét jelenti és nem sérti meg a szerzői jogot. Mindenesetre ajánlatos, hogy egy teljes másolása előtt a könyvtár meggyőződjék arról, hogy az a kereskedelmi forgalomban valóban nem kapható-e.

/Special Libraries, 1964. 104-106.p./

ooo⁰ooo

1964 márciusi keltezéssel jelent meg Indiában az új könyvtártudományi és dokumentációs folyóirat a "Library science with a slant to documentation" 1.száma. A lapot S.R. RANGANATHAN professzor szerkeszti. Az 1.számban három cikk foglalkozik szakozás kérdésekkel, egy a katalógizálással és egy a dokumentációs másolás kooperációjával.

/FID News Bulletin, 1964. 8.sz. 33 p./

ooo⁰ooo

Az amerikai NASA /National Aeronautics and Space Administration/ szervezet elektronikus számológépen feldolgozott, ún. támafigyelő szolgáltatást indított SDI /Selective Dissemination of Information/ elnevezéssel. Ennek keretében a tudósokat és mérnököket azonnal értesítik az őket közvetlenül érdeklő, új kutatási jelentésekről. Az IBM számológépei segítségével az egyes kutatók érdeklődési területeit tárgyszavakban /1-1 mondatban/ kifejezve beprogramozzák, s ezeket a

számológépek összehasonlítják a NASA által kiadott Scientific and Technical Aerospace Reports /STAR/ c. referáló folyóirat számára feldolgozásra kerülő jelentések tárgyszó-indexeivel; amennyiben "optimális" az egyezés, úgy a kutatónak az így kiválogatott kutatási jelentés referátumát azonnal elküldik, mielőtt még a STAR c. referáló folyóiratban az erről szóló referátum megjelenne. A kiküldött referátum mellé válaszevelevezőlapot mellékelnek, amellyel a szóbanforgó dokumentum másolata /az eredeti teljes jelentést mikrofilmben vagy mikrokártyán tárolják/ bekérhető, s ezenkívül a kutató közölheti megjegyzéseit, véleményét a neki megküldött referátum felhasználhatóságáról. Ez a "visszacsatolásos" eljárás értékes az információs rendszer folyamatos tökéletesítése érdekében.

Bár a bevezetett szolgáltatás még kísérleti stádiumban van, már megállapítható annak igen sokat ígérő jövője és elterjedése.

/Scientific Information Notes, 6.k. 1.sz. 1964.febr.-márc.
1-2.p./

o°o

A National Science Foundation megbízást adott annak a kérdésnek tisztázására, felállítható lenne-e olyan központ, amely dokumentációs célokra szolgáló, gépi feldolgozásra alkalmas szövegek gyűjtésével és előállításával foglalkozik. A vizsgálat során többek között ezekre a kérdésekre kell választ találni:

1. milyen kereslet mutatkozik a kutatók részéről géppel feldolgozható szövegek iránt?
2. Milyen mennyiségben áll jelenleg rendelkezésre olyan tudományos szöveg /ideértve a referátumokat, mutatókat és címjegyzékeket is/, amely akár közvetlenül elektronikus számológépbe adagolható, akár kis költséggel ilyenné alakítható?
3. Mik az ilyen szövegek szerzői és tulajdonjogi megkötöttségei?
4. Milyen problémák merülnek fel olyankor, ha egyik gépi adagolásra alkalmas anyagot más gépi adagolásra alkalmassá akar-nak átalakítani?
5. Milyen szükség mutatkozik további anyagnak kézi vagy automatikus uton történő gépi feldolgozásra alkalmassá tételére?
6. Milyen költséget igényelne egy ilyen központ felállítása?

/Scientific Information Notes, 1963. 5.sz. 1.p./

o°o

Leningrádban összorosz tudományos-műszaki tanácskozást tartottak a mérnöki és adminisztrációs munka gépesítéséről és automatizálásáról az iparban és az építésben. A tanácskozáson több mint 2000 fő vett részt, állami szervek, tudományos intézetek, vállalatok képviselői stb.

/Opüt Rabotü po Tehnicseszkoj Informacii i Propagande, 1963. 5. s.

o°o

Az illinoisi egyetem 40 amerikai könyvtáros részére az év júniusában négyhetes műhelygyakorlatokkal egybekötött tanfolyamot szervezett, hogy ezen a könyvtári munkában alkalmazható elektronikus számológépek felhasználását és kezelését megtanulják. A számológép-technika előzetes ismerete nem szükséges, azonban a résztvevőknek egyetemfokon matematikai alapképzettséggel kell rendelkezniük. A részvételi díj több mint 300 dollár.

/Scientific Information Notes, 6.k. 1.sz. 1964. 7.p./

ooo⁰ooo

Az OSzSzK-ban a tudományos-műszaki tájékoztatással és propagandával foglalkozó tudományos tanács ülésén a következő kérdéseket vitatták meg: az információk anyagok tanulmányozása és felhasználása az OSzSzK iparának fejlesztése érdekében, a műszaki tájékoztatás szervei, a tudományos tanács tervei, stb. A résztvevők megismerkedtek Minisztertanács mellett működő, a Tudományos Kutatásokat Koordináló Állami Bizottság módszertani kiadványaival is.

/Opüt Rabotü po Tehnicseszkoj Informacii i Propagande, 1963. 5. s.

ooo⁰ooo